

TÜRKÇE

Dilbilgisi Notları

KELİME TÜRLERİ

(-) ← (-mek,-mak) → (+)

İSİM SOYLU KELİMELER	FİİL SOYLU KELİMELER
1) İSİM (AD) (özel, cins, grup, tekil, çoğul, soyut, somut) 2) SIFAT (ÖN/AD) (niteleme sıfatı = nasıl sorusuna cevap verir) 3) ZAMİR (AD – IL) (isim ve cümlelerin yerine geçer) 4) ZARF (BELİRTEÇ) (zarf, sıfat, fiil, fiilimsi, adlaşmış sıfatı niteler) 5) EDAT (İLGEÇ) (bağlanmaz) 6) BAĞ – LAÇ (bağlar) 7) ÜN – LEM (heyecan, korku, endişe...)	FİİL (-mek,-mak eki alır)

İSİM

SOYUT : Beş duyu ile algılanamaz

SOMUT : Beş duyu ile algılanır.

Masa, çabuk boyandı.
somutKalem çok çabuk kındı.
somutKarşısında yıkılmaz duyular vardı.
soyut

ÖZEL : Kainatta bir tane olan

CİNS : Kainatta birden çok olan

Ali, çalışkan bir öğrencidir. (özel)

İnsan, okur. (cins)

Tekil: çokluk eki almamış (asker)

Çoğul: çokluk eki alan (askerler)

Topluluk: çokluk eki almasa da çokluk anlamı katan(asker)

NOT 3: Asker, elindeki matarayı düşürdü. (tekil)
Asker, vatanını sever. (topluluk)

İSİM TAMLAMASI

- a) İsim + ek İsim+ ek (belirtili)
b) İsim İsim + ek (belirtisiz)

Türkçe dersi (belirtisiz)

Türkçe'nin dersi (belirtili)

İsim Tamlamaları İle İlgili Genel Notlar:

NOT 1: Tamlayan ile tamlanan arasına sıfat girebilir. Ali'nin kırmızı kazağı

NOT 2: Zamirler tamlama yapabilir.
Onun arabası, onun nesi, evlerin biriNOT 3: Tamlayan tamlananla yer değiştirebilir.
Altı da birdir yerin üstü de birNOT 4: Bir tamlama başka bir ismi niteleyebilir.
Gece mavisi elbiseNOT 5: Tamlayan ya da tamlanan sıfat alabilir.
Eski evin önü; evin eski önü

SIFAT (ÖN/AD)

BELİRTME SIFATI	NİTELEME SIFATI
1) SORU SIFATI 2) SAYI SIFATI 3) BELGİSİZ SIFAT 4) ÜNVAN SIFATI 5) İŞARET SIFATI	- Nasıl sorusuna cevaptır. güzel ev (niteleme) bir ev (belirtme)

NOT 1: Dünya, ay, güneş gibi kelimeler coğrafi terim olarak kullanılırsa özel isim olur. Büyük harfle yazılır.

NOT 2: Pamuk çuvalı devrildi (cins)
Babanın yanına Pamuk yatmış. (özel)

BELİRTME SIFATLARI

1) Soru Sıfatı:

*Kaç elma aldın? (soru anlamı)

NOT 1: Soru anlamı bulunduktan sonra "sorulara cevap verme tekniği" ile bulunur.

Soru: Hangi ev sizin?

Cevap: Şu ev bizim.

*Soruya karşılık verdiğimiz cevap soru kelimesiyle eşleştirilir ve türleri belirlenir.

NOT 2: Cevap cümlesinde sadece soru kelimesine karşılık olan kelime değişir.

NOT 3: Soru denince: "*Zamir, Sıfat, Zarf, Edat*" düşünülmelidir.

Ne aldın? (soru zamiri), Ne gün geleceksin? (soru sıfatı),

Ne geziyorsun? (soru zarfı)

2) Sayı Sıfatı:

a) Asıl Sayı Sıfatı: (bir elma, iki elma)

b) Kesir Sayı Sıfatı: (yarım ekmek)

c) Üleştirme Sayı Sıfatı: (ikişer elma, üçer elma)

d) Sıra Sayı Sıfatı: (1. kitap)

NOT: Bir kelimesine dikkat edilmelidir.

Bir (belgisiz sıfat)gün gelecek bir (sayı sıfatı) gün kalacak.

Ali, bir seni dinler. (edat) -sadece anlamı katmış-

Biri seni sordu (zamir)

Bir dedi, durdu. (isim)

3) Belgisiz Sıfat:

*Belli belirsiz ifadeler olmalı (sayı, kişi vb.)

Bir adam seni sordu. (belgisiz sıfat)

4) Unvan Sıfatı:

*İnsanların toplumdaki statüleri ile ilgili sıfatlardır.

NOT1: Büyük harf ile yazılmak zorundadırlar:

Dr. Ali

NOT2: İsimlerden sonra gelebilir:

Feyzi Bey, Ayşe Hanım

5) İşaret Sıfatı: Bu , Şu ,O , Öteki , Beriki

NOT 1: İşaret zamirleri ile karıştırılmamalıdır. Bu ev bizim. (işaret sıfatı)

Bu bizim. (işaret zamiri)

NOT 2: Bunlar, şunlar, onlar işaret sıfatı olamaz çünkü çekim eki almışlardır.

NOT 3: "O" kelimesi işaret sıfatı, işaret zamiri ve şahıs zamiri olabilir.

O adam seni sordu. (işaret sıfatı)

O seni sordu. (şahıs zamiri)

O, yapraklarını döktü. (işaret zamiri)

Sıfatlar İle İlgili Genel Notlar:

NOT1: Pekiştirme sıfatı kuralı öğrenilmelidir.

Upuzun, masmavi, kıpkırmızı, yemyeşil, sapasağlam

NOT2: Adlaşmış sıfatlar cümlede sıfat değildir.

(eski, yeni, genç, ihtiyar, mavi, kırmızı... Denilince akılda sıfat çağrışımı yaparlar.)

NOT3: Sıfatlar isimler bulunduktan sonra bulunurlar.

NOT4: Sıfat olan her yerde sıfat tamlaması vardır.

ZAMİR (ADIL)

1) **ŞAHIS ZAMİRİ** (kişi) (ben, sen, o, biz, siz, onlar)

2) **İŞARET ZAMİRİ** (bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar...)

3) **SORU ZAMİRİ** (soru anlamına dikkat)

4) **BELGİSİZ ZAMİR** (belgisiz bir anlam)

5) **DÖNÜŞLÜLÜK ZAMİRİ** (kendi)

Zamir: İsimlerin ve cümlelerin yerini tutar.

Şahıs Zamiri: (İnsanlarla ilgili zamirdir.)

NOT 1: Ben, sen kelimeleri sonuna "e" ekini alırsa bana, sana olur. Bu da Türkçe'nin ekler kelime kökünü değiştirmez kuralına uymaz.

NOT2: "O" kelimesine dikkat (bkz. işaret sıfatı)

NOT3: Onlar; işaret zamiri veya şahıs zamiri olabilir.

Onlar en sevdiğim dostlarım. (şahıs)

Onlar en sevdiğim kitaplarım. (işaret)

"FARK İNSAN OLMAKTA"

İşaret Zamiri:

(bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, öteki, beriki, burada, şurada, orada, bura, şura, ora...)

NOT1: İşaret sıfatı ile karıştırılmamalıdır (bkz. işaret sıfatı)

Soru Zamiri:

Kaçı geldi? (soru cümlesi) Beşi geldi. (cevap cümlesi)

Belgisiz Zamir:

*Belgisiz (belli belirsiz rakam veya kişi) anlam içermeli

NOT: Belgisiz sıfat ile karıştırılmamalıdır.

Şey dedi yutkundü. (belgisiz zamir)

Birkaçı seni sordu. (belgisiz zamir)

Birkaç kişi seni sordu. (belgisiz sıfat)

Dönüşlülük Zamiri:

- *Kendi kelimesi dönüşlülük zamiridir.
- *Pekiştirmek amaçlı kullanılabilir.
- Bu soruları ben kendim çözdüm.

Zamirlerle İlgili Genel Notlar

NOT1: İsim tamlaması yapabilirler.(bkz. tamlamalar)

NOT2: Zamirler sıfat alabilirler.
İyi bir şey söylemeli.

NOT3: İsim çekim eklerini alabilirler.
Bana, sizler, benim vb.

NOT4: İlgili eki -ki, ilgili zamiri olarak da bilinir.
Benimki senin aldığın kitaptan büyük.

NOT5: İyelik eki kimi kitaplarda iyelik zamiri olarak da bilinir.

ZARF (BELİRTEÇ)		
1)SORU ZARFI		
2)DURUM ZARFI		
3)YER-YÖN ZARFI		
4)MİKTAR ZARFI		
5)ZAMAN ZARFI		
ZARF: Fiil , zarf ,sıfat, fiilimsi, adlaşmış sıfat türündeki kelimeleri niteler.		
ZARFLARI BULUNDURAN SORULAR		
NASIL	NE ZAMAN	Bu sorular ezberlenmeli ve yukarıda sayılan (fiil, zarf, sıfat, fiilimsi, adlaşmış sıfat) kelimelere sorulup cevap alınacak.
NİÇİN NEDEN		
NEREDE		
Çok konuştu. (ne kadar?)		
Çok güzel ev.		
Çok hızlı koştu.		
Çok gülen çok ağlar.		
Çok akıllıdır.		

Zarflarla İlgili Genel Notlar:

NOT1: Zarflar da sıfatlar gibi çekim eki almazlar.

NOT2: "Nereye" sorusunun cevabı hâl eki almış kelime ise zarf olamaz.

İleri gitti. (zarf), İleriye gitti. (isim)

NOT3: Zaman anlamlı bazı kelimeler cümle içindeki anlama göre zarf olmayabilirler.

Akşam bize gel. (ne zaman)

Akşam huzur getirdi evimize. (isim)

NOT4: Fiili "durum" bakımından niteleyen kelimeyi bulmak için fiile "nasıl" sorusu sorulmalıdır.

Güzel konuştu. (zarf)

Bağlaç – Edat – Ünlem İle İlgili Genel Notlar:

NOT1: Bu üç tür de tek başına anlam taşımaz.

NOT2: Bağlaç ile edat kimi zaman aynı kelimelerden oluşur. Aralarındaki fark **BAĞLAÇ** bağlar.

Ali ile geldi. (edat)

Ali ile Veli geldi. (bağlaç)

NOT3: de, da bağlacı dahi, bile anlamı katar.

Diğer –de’ler:

a) Bağlaç –de: Ben de geldim. (Ayrı yazılır!)

b) Hâl Eki: (Bulunma anlamı vardır)

Evde kalem var. (Bitişik yazılır!)

c) Yapım Eki: Sözde ermeni soykırımı. (Yapım e.)

NOT4: -ki bağlacı diğerleri ile karıştırılmamalıdır.

a) Ki Bağlacı:

Duydum ki unutmuşsun. (ayrı yazılır)

b) İlgili Ki’si:

Benimki daha bitmedi. (bitişik yazılır)

c) Sıfat Anlamı Katan Ki:

Evdeki hesap, dünkü yemek (bitişik yazılır)

NOT5: "yalnız" kelimesi gibi kelimeler cümledeki anlamına göre farklı kelimeler olabilir.

Yalnız çalışır. (zarf)

Yalnız adam (sıfat)

Gelirim yalnız sen de gel. (bağlaç)

O, yalnız seni dinler. (edat)

NOT6: Ünlem; heyecan, korku, kaygı bildiren kelimelerdir. Eyvah, hey, vah!..

FİİLDE KİP:	
HABER KİPİ	DİLEK KİPİ
1) ŞimdikiZaman(-yor,-mekte,-akta)	1) Gereklilik (-meli, -mah)
2) GenişZaman(-r, -me, -mez)	2) İstek (-e, -a)
3) -di’li (Görülen)GeçmişZaman (-di)	3) Şart (-se, -sa)
4) -miş’li (Öğrenilen)GeçmişZaman (-miş)	4) Emir (belli bir eki yok)
5) GelecekZaman (-ecek)	

Kiplerle İlgili Genel Notlar:

NOT 1: Bir kip kendi anlamının haricinde kullanılıyorsa “anlam – zaman kayması” vardır

Yarın size geliyoruz. (kip=şimdiki; anlam=gelecek)

NOT 2: Soruda kip ekinin kendisi sorulunca farklı, “anlamı” sorulunca farklı cevap vardır. (örn. NOT1)

NOT 3: Fiilin sonunda bir tane kip eki varsa basit, iki tane kip eki varsa birleşik zamanlı fiil olur.

NOT 4: Birleşik Zamanlı Fiil Türleri:

- a) Birleşik Zamanın Şartı (-se, -sa)
- b) Birleşik Zamanın Hikâyesi (-di, -dı)
- c) Birleşik Zamanın Rivayeti (-miş)

NOT 5: “Ali buraya gelmiştir” cümlesindeki ‘-tir’ eki “bildirme eki” dir. Yanlış ayırıp zaman eki anlaşılmaz. (Kesinlik veya ihtimal anlamı katar.)

NOT 6: Herhangi konuda “olumsuzluk” görülürse olumluya çevrilmelidir. Böylece gizli ekler belirginleşir.

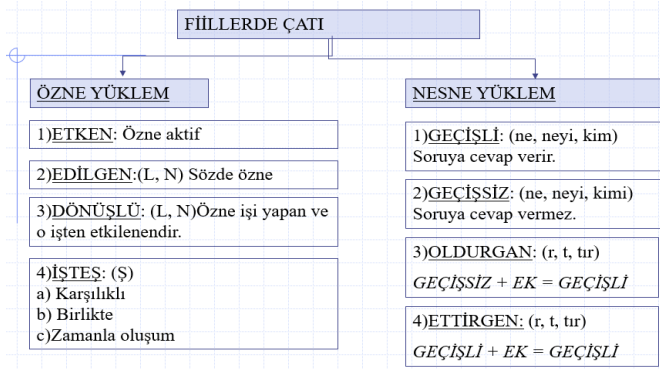
getirmem – getir - ir - im
getirme - getir

NOT 7: -miş görmediğimiz olaylar için kullanılır. - di gördüğümüz olaylar için kullanılır. Ayşe dün sinemaya gitmiş ama filmi beğenmemiş. (başkasından duyma anlamı katar.)

NOT 8: -mez Geniş zaman eki / Fiilimsi eki
Görülmez kaza atlattı.(sıfat fiil eki)
Görülmez böyle kazalar.(geniş zaman eki)

NOT 9: -miş ek fiil eki / sıfat fiil eki / zaman eki
Bu soruları çözen Ali’ymiş.(ek fiil)
Bilmiş insanları sevmem.(sıfat fiil eki)
Bilmiş bu soruları.(kip eki)

NOT 10: -ecek kip eki /fiilimsi eki
Yarın buraya gelecek(kip eki)
Gelecek günlerin hayalini kuruyordu.(sıfat fiil)

GENEL NOTLAR

NOT 1: Özne çeşitleri:

- a) Gerçek özne – Ali gel.
- b) Sözde özne – Bulaşık yıkandı.
- c) Gizli özne – Buraya gel. (kim? O)

NOT 2: Edilgen ile dönüşlü benzer olduğu için karıştırılabilir.

Bulaşık yıkandı.(edilgen)
Ali yıkandı.(dönüşlü)

NOT 3: İşteş aynı işi birden çok öznenin yapmasıdır. (-ş eki alanlar olduğu gibi almadan da işteş olanlar vardır.) güreş, yarış, savaş, barış...

NOT 4: ne, neyi, kimi soruları fiile sorulup cevap NESNE olarak alınmalıdır.

DİKKAT... Cevap özne olmamalıdır. Bu sebeple önce özne sonra NESNE bulunmalıdır.

NOT 5: Ettirgen ve oldurgen ifadeleri anlam olarak sorulur.

ÖRNEK: Hangisi geçişsizken ek alıp geçişli olmuştur?

Pişirdi > piş - mek (geçişsiz)
piş – ir - mek (geçişli) > oldurgen
Yazdırdı > yaz - mak (geçişli)
yaz-dır-mak (geçişli) >ettirgen

NOT 6: “Çatısı bakımından hangisi farklıdır?” diye sorulursa hem özne-yüklem hem de nesne-yüklem ilişkisine bakılır.

FİİLLERDE YAPI

1)BASİT YAPILI FİİLLER: Yapım eki almaz.(Yazdı)

2)TÜREMİŞ YAPILI FİİLLER: Yapım eki alır. (Yazdırdı)

3)BİLEŞİK YAPILI FİİLLER: En az iki kelimenin birleşmesiyle olur.

FİİLİMSİ (EYLEMSİ) FİİLKÖK + EK = FİİLİMSİ

>Cümle içinde fiilimsiler “sıfat isim zarf” görevinde olurlar.

İSİM FİİL > İSİM

SIFAT FİİL > SIFAT GÖREVİNDEDİR

ZARF FİİL > ZARF

FİİLİMSİ EKLERİ		
İSİM-FİİL (MASTAR)	SIFAT-FİİL (ORTAÇ)	ZARF-FİİL (ULAÇ veya BAĞFİİL)
-me, -ma	-an	-e, -a
-mek,	-ası	-ıp
-mak,	-mez	-erek, -arak
-ış, -ış,	-ar	-ken
-uş -üş	-dik	-dikça,-dikçe,-tıkça,-tikçe
	-ecek	-duğmda , - diğimde
	-miş	-duğünde , - duğunda
	anası mezar dikecekmiş	... r, ... mez
		-eli -ah
		-medan -madan

FİİLİMSİLERLE İLGİLİ GENEL NOTLAR

NOT 1:Kalıplaşma olan yerde fiilimsi olmaz.

Dondurma çok güzel.(sarma,dolma,çakmak vb.)

NOT 2: -mez,-ecek,-miş,-ar ekleri kip ekleriyle karıştırılmamalıdır. Kip ekleri cümlelerin fiilinde olur

NOT 3:Fiilimsi olan kelime cümlede cümlede fiil görevinde değildir.

Yapacağımız önemli bir iştir okumak

Yapacağımız önemli iş, okumaktır.

yüklem-fiilimsi

NOT 4:Fiilimsiler isim tamlaması yapamazlar, ama sıfat tamlaması yapabilirler.

Bildiğim sorular(sıfat-fiil)

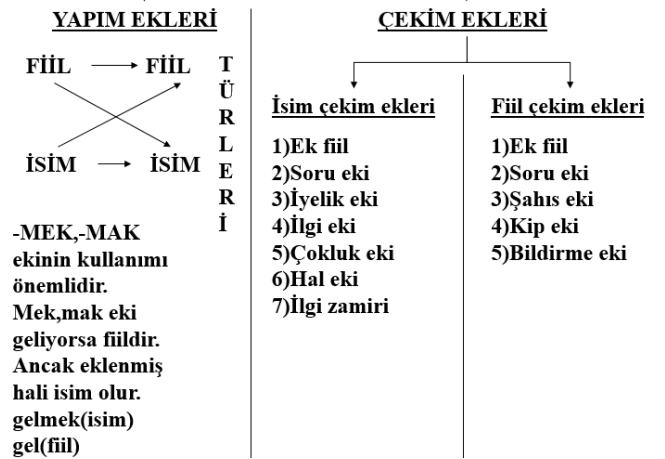
NOT 5:Fiilimsi ekleri aynı zamanda fiilden isim yapım ekleridir.

NOT 6:“Çalışkan öğrenciler başarır.”

Cümlesindeki “çalışkan”kelimesinin almış olduğu ek sadece sıfat fiilde araştırılmalı çünkü “çalışkan” kelimesi sıfat görevindedir.

Bu sebeple sıfat fiile baktığımızda “-kan” diye bir ek olmadığını görürüz. Bu ek gibi fiilden isim yapan eklere dikkat edilmelidir.

EKLER

EKLERLE İLGİLİ GENEL NOTLAR

NOT 1: Ek fiilin iki görevi vardır.

a)isim + ekfiil = yüklem

b)Birleşik zamanlı fiil yapar.

En çalışkan,Ahmet'tir. Soruları çözüyor+du

NOT 2: Soru eki hem isimlere hem fiillere eklenir.

Ali mi geldi?

Ali geldi mi?

NOT 3: Olumsuzluk eki yapım ekidir.

NOT 4: İyelik eki”kimin?neyin?”sorularıyla bulunur.

Bir varlığın “kime” ait olduğunu bildirir.

Kalemim kimin kalemi? Ben

. // in / -i / -imiz /-iniz /-leri

NOT 5: İyelik eki içindeki “-i” eki “-i” hal eki ile karıştırılmamalıdır.

Kalemim yere attı.(hal eki) Kalemim var.(iyelik eki)

NOT 6:-ki eki birbiriyle karıştırılmamalıdır.

a)ki bağlacı □ ayrı

b)ilgi zamiri -ki□ bitişik

c)sıfat olan -ki □ bitişik

NOT 7:

- e → yönelme → okula
- de → bulunma → okulda
- den → uzaklaşma →okuldan
- i → belirtme → okulu

Anlamı
katar

NOT 8: Bazı hal ekleri anlamını yitirerek yapım eki anlamı kazanırlar.

Bu sözde yalan yok. (hal eki)

Bu, sözde ermeni soy kırımı yalanı çok komik.

(yapım eki)

Sıradan çıkıp tahtaya gitti.(hal eki)

Sıradan öğrenci olmayı sevmez. (yapım eki)

NOT 9: Bildirme eki fiillerin sonuna eklenip

“kesinlik” veya “ihtimal” anlamı katar. Kip ekleriyle veya ek fiil ile karıştırılmamalıdır.

Toplantı bitmiştir. (bildirme eki)

CÜMLE ÇEŞİTLERİ

1- YÜKLEMİN YERİ BAKIMINDAN CÜMLE:

- a)Devrik: Yüklem sonda değil
- b)Kurallı: Yüklem sonda
- c) Eksiltili: Yüklem yazılmayıp akıllarda tamamlatılan

2-YÜKLEMİN TÜRÜ BAKIMINDAN CÜMLE:

- a)İsim cümlesi: Yüklemi isim olan
- b)Fiil cümlesi: Yüklemi fiil olan

3-ANLAMINA GÖRE CÜMLE:

- a)Olumlu cümle: eylem gerçekleşirse
- b)Olumsuz cümle: eylem gerçekleşmezse
- c)Soru cümlesi: cevap verme isteği uyandırır
- d)Ünlem cümlesi: heyecan, korku, şaşırma duyguları

NOT: Kimi cümlelerde “fakirlik, hastalık...”gibi ifadelerde olumsuz değerlendirilebilir. Ancak diğer şıkta olumsuzluk anlamı katan bir alternatif varsa o işaretlenmelidir.

4-YAPISINA GÖRE CÜMLE:

- a) Basit, 1 yüklem; fiilimsi olmayacak
- b) Sıralı, birden fazla yüklem virgül veya noktalı virgül ile bağlanırsa. Ali geldi, gitti

2 çeşit sıralı cümle vardır:

- 1) bağımlı ortak ögesi olan
 - 2) bağımsız ortak ögesi olmayan
- Ali geldi, gitti. Bağımlı sıralı
Ali geldi, Mehmet gitti. Bağımsız sıralı
- c) Bağlı cümle, 1'den fazla yüklem bağlaç ile bağlanırsa. Ali geldi ve gitti
 - d) Birleşik cümle:
- 1)ki'li birleşik cümle □duydum ki unutmuşsun
 - 2) se'li birleşik cümle □ çalışırsan başarisirsin
 - 3) alıntı yapılan cümle □Ali: “buraya gel” dedi.
 - 4) fiilimsi olan cümle □çok gülen çok ağlarmış

NOT: Sınava çalışıp geldi ve gitti.(fiilimsi) yukarıdaki cümlede olduğu gibi birinci cümlede fiilimsi var diye birleşik cümle olmaz. Genele bakılırsa bu bir bağlı cümledir.

CÜMLE ÖĞELERİ GENEL NOTLAR

NOT 1:

- ısımtamlaması
- sıfat tamlaması
- fiilimsi

Öge ayrılırken kendisine bağlı kelimelerin tamamı aynı öge olur.

NOT 2: Sorular yükleme sorulur ve kelimelerde değişiklik yapılmadan bütün cevap alınır. “Ali okula gitti.” cümlesinde kim gitti diye sorulup Ali cevabı alınmalı. Kim okula gitti diyerek yükleme ekleme yapılmamalıdır.

NOT 3: Cümlelerin Öğeleri:

- 1) YÜKLEM
- 2) ÖZNE
- 3) NESNE
- 4) TÜMLEÇLER Sıralaması ile bulunmalı. Aksi halde ÖZNE, NESNE ile KARIŞIR.

NOT 4: Yüklem, cümlelerin yükünü taşır.

Yüklem, cümlelerin en önemli ögesidir. Çıkarılırsa anlam tamamen değişir. Ali okula geldi. (yüklem)

NOT 5: Yüklem kip ekinin veya ek fiilin

(isimden oluşan yüklemse) olduğu yerdedir. Ali çok zeki - dir. (ek f) Ali buraya gel - di. (kip e)

NOT 6: ÖZNE = ne, kim NESNE = ne; neyi, kimi

Zarf Tümleci & Edat Tümleci:

- *nereye
- *ne zaman
- *neden
- *niçin
- *nasıl
- *ne ile
- *kim ile

D. Tümleç	e	de	den
ne	neye	neyde	neyden
nere	nereye	nerede	nereden
kim	kime	kimde	kimden

NOT 7: “nereye” hem D.T, hem de Z.T olabilir.

D.T = e, de, den eki alanıdır

İleri gitti. (Z.T)

İleri - ye gitti. (D.T)

NOT 8: neden = Z.T (sebep)

neden [neyden] D.T (hammadde)

Başı gürültüden ağrıyordu. (sebep [Z.T])

Bu ev demirden yapıldı. (hammadde [D.T])

NOT 9: Öğeleri buldurmaya yarayan sorular buldurdukları öğelere denktir.

Kim buraya geldi? (öznenin sorusu [özne])

NOT 10: Bu konuyu bilmek anlatım bozukluklarını da çözmek demektir.

Çözölemeyen anlatım bozuklukları öğelere ayrılırsa bulunur.

NOT 11: Bir ögeden bir cümle içinde birden fazla olabilir. Ali eve¹ okuldan² geldi. (dolaylı tümleş)

NOT 12: Ara Söz, iki şekilde olur:

a) Bir ögenin açıklayıcısı şeklinde;
Kalabalıktan biri, ihtiyar olanı, elini kaldırdı. (arasöz)

b) Cümlelerin ögesi olmayan arasöz;
Bu bayrak, emin ol, hiç inmez. (arasöz)

NOT 13: Yan Cümle:

a) Fiilimsi ile oluşan grup olabilir
b) Alıntı söz olabilir. Cümlelerin içinde temel cümlelerin bir ögesi durumundadır.

Atatürk: "Türk Milleti zekidir." demiş.
Buraya gelen kimdi?

NOT 14: Vurgu: İki şekilde olur.

a) Yüklemden önceki kelime vurguludur.
Ali buraya geldi. (vurgu)

b) "mi" soru edatından önceki kelime vurguyu kendi üstüne çeker.
Ali mi buraya geldi? (vurgu)

ANLATIM BOZUKLUKLARI

1) Gereksiz Kelime Kullanımı:

Yanına gidiniz, konuşup derdinizi anlatınız.

NOT 1: Cümle için bir anlamı olmayan kelime gereksizdir.

Yukarıdaki cümlede "derdinizi" gerekli, "konuşup" gereksizdir.

NOT 2: Anlatım bozukluğu gereksiz kelimelerin atılmasıyla giderilir.

2) Aynı Anlama Gelen Kelimeler:

Doktor, babama dinlenip istirahat etmesini söyledi.

NOT 1: Anlatım bozukluğu bu kelimelerden uygun olanı çıkarılıp giderilebilir. Yukarıdaki cümlede "dinlenip" çıkarılmalıdır. Diğer çıkarılırsa ayrıca bir anlatım bozukluğu oluşur.

NOT 2: "ve" gibi bağlaçla aynı anlama gelen kelimeler bir arada kullanılırsa çıkarılacak kelimeyle beraber "ve"yi de çıkarmak gerekir. Bu konuda fikir ve görüş belirtti. (çkarılmalı)

3) Yanlış Anlamda Kullanılan Kelime:

Küçük kızın saçları hayli büyümüşü. (büyümüşü olmaz, uzamıştı olmalı)

4) Birbiriyle Çelişen Sözcükler: Aşağı yukarı¹ tam² iki saat çalıştı. (1:kesin olmayan; 2: kesin)

5) Eklerin Yanlış Kullanılması:

Bizi sevindiren onun bu sınavı kazandığıdır. (masıdır)

6) Özne - Yüklem:

a) Tekil - Çoğul Uyumsuzluğu:

NOT 1: Özne insan harici olursa yüklem tekil olur. Kuşlar yem yedi. (yüklem çoğul eki gelmez.)

NOT 2: Anlatım bozukluğu dokümanında bildirilen notlara dikkat edilmeli.

b) Olumlu - Olumsuzluk:

Hiçbiri¹, Ali Suavi'den başka, devlete isyan etmeyi düşünmemiş², devlete bağlılığı bir görev saymıştır³. (1: olumsuz; 2: olumsuz; 3: olumlu)

*İki cümle "hiçbiri" öznesine bağlı birinci cümle uygun ama ikinci yükleme uymuyor. Virgülden sonra "hepsi" gibi olumlu bir özne getirilmeli.

7) Nesne - Yüklem Uyumsuzluğu:

Babası onu sarıldı ve öptü. ("öptü"den önce onu gelmeli.)

8) Tümleş Eksikliği:

Babası onu öptü ve sarıldı. ("sarıldı"dan önce ona gelmeli.)

9) Mantık Hataları:

Yarının mutlu günlerine özlem duyuyor.

Ateşi, ölüme hatta sara nöbetlerine sebep oldu. (önem sırası yanlış)

10) Fiil Veya Yardımcı Fiil Eksikliği:

Kravat, ceket, gömlek giydi. (uyumsuz)

11) Tamlama Yanlışlıkları:

a) Aynı tamlanana sıfat ile ismin bağlanması: belgisiz ve soru sıfatı (uymuyor)

b) Kardeşini gördüm. (?onun, senin) [tamlayan eksik]

c) Ek eksikliği: Bu eser yayınevimizin armağandır.

12. Kelimenin yanlış yerde kullanılması

Bu ceset çok denizde kalmış.

Bu ceset denizde çok kalmış.

13. Yüklem uyumsuzluğu

Her ne kadar iyi hazırlanmışsa da istenilen sonucu alamadı. sonuç alınamadı

14.noktalama eksikliği

Küçük ağacın arkasına gizlendi

Küçük, ağacın arkasına gizlendi.

SES OLAYLARI

SES(HECE)DÜŞMESİ: BOYUN – U □ BOYNU

ÜNSÜZ BENZEŞMESİ:

(F I S T I K Ç I Ş A H A B)

KİTAP -DA □ KİTAPTA

(yukarıdaki harflerden biri gelir)

ÜNSÜZ YUMUŞAMASI:

KİTAP-I □ KİTABI P □ SERT B □ YUMUŞAK Ç □ C,

P □ B, K □ Ğ, T □ D

ÜNSÜZ TÜREMESİ:

HİS + ETMEK □ HİSSETMEK

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU:

A,İ,U,O □ A,İ,U,O

E,İ,Ü,Ö □ E,İ,Ü,Ö GELİR

ÜNLÜ TÜREMESİ: DAR + ÇIK □ DARACIK

ÜNLÜ DARALMASI:

BİL/ME/YOR □ BİLMİYOR E □ İ

KÜÇÜK ÜNLÜ UYUMU: A,E,İ,I □ A,E,İ,I